פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

zoha.org.il ZO HADEREKH زوهديرخ

גיליון 29 / 28 ביולי 2021

בגיליון:
קולות מקובה

עם שייח' ג'ראח

ותושביה נגד הכיבוש ולמען השלום

יצרנית הגלידה הבינלאומית בן אנד ג'ריס, שבבעלות תאגיד המזון הרב-לאומי יונילבר, הודיעה בשבוע שעבר כי לא תמכור את מוצריה בהתנחלויות. כצפוי, הממסד כולו התגייס נגד ההחלטה: "אנטישמים!" - הגיבו בזעקות שבר הנשיא החדש בוז'י הרצוג, ראש הממשלה נפתלי בנט ושר החוץ יאיר לפיד. לא אנטישמיות, לא גלידה ולא נעליים. התאגיד פועל ממש לפי החוק הבינלאומי.

ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש, הרשימה המשותפת) הגיבה ואמרה כי מדובר ב"החלטה ראויה ומוסרית. השטחים הכבושים אינם חלק ממדינת ישראל. ההחלטה לא למכור מוצרים בתחומם היא גורם חשוב בלחץ הנדרש כדי להוביל לסיום הכיבוש המתמשך. נקווה שהחלטה זו היא רק סנונית ראשונה". "הגיע הזמן להתעוררות הוויכוח על אודות הכיבוש", אמרה והוסיפה: "אולי צעד זה יגרום לכמה אנשים לחשוב שחיוני לעצור לאחר יותר מ-50 שנים של כיבוש. החרם אינו על המדינה אלא על הכיבוש. החברה הצהירה שהיא לא מוכרת בשטחים הפלסטיניים הכבושים, כלומר היא מתנגדת לכיבוש".

ההתנגדות המקומית לכיבוש תבוא לידי ביטוי כבר ביום שישי הקרוב (30.7). התנועות נגד הכיבוש וארגוני השלום, ובהם חד"ש, יערכו בשעה 16:00 הפגנה המונית בשכונת שייח' ג'ראח. מארגני המחאה מסרו: "זו נקודת זמן קריטית בחזית המשפטית של המאבק נגד נישול התושבים הפלסטיניים מהשכונה ומכל חלקיה הכבושים של ירושלים המזרחית. נפגין שלושה ימים לפני הדיון המכריע בעליון ביום שני הבא (2.8), בו עלולה להתקבל החלטת גירוש מיידית לארבע מהמשפחות. חייבים לומר בקול חזק וברור: לא לעוול הגדול המתבצע בחסות החוק ומערכת המשפט".

המתנחלים, בתמיכת ממשלת הימין, מנסים לגרש מאות משפחות פלסטיניות מירושלים המזרחית, בייחוד מהשכונות שייח' ג'ראח וסילוואן. איום פינוי קרוב מרחף מעל שמונה משפחות בשייח' ג'ראח המונות 90 איש, לרבות 27 ילדים. עשרות משפחות נוספות נמצאות בהליכי פינוי.

בגיליון:

מאבק הלהט"ב: חוק הפונדקאות אינו פתרון

עמ' 5

דברים בשם אומרים

שוטריו מכים והמפכ"ל מתבדח

"עיתונאי "הארץ" ג'וש בריינר דיווח כך: 'כנס קצינים במכללה לשוטרים בבית שמש. זמן קצר אחרי תקיפת ח"כ עופר כסיף בעימות עם שוטרים בירושלים במהלכו נשברו משקפיו. המפכ"ל מכנה את כסיף 'פארוק', הדמות הנלעגת מ'אלכס חולה אהבה'. כסיף פנה מייד לשר לביטחון פנים ודורש ממנו לנזוף במפכ"ל: 'התבטאות מבישה שחוצה קווים נגד ח"כ שהותקף'. לדברי כסיף 'הומור הוא דבר מבורך, אבל בדברי המפכ"ל אין שום הומור. לגלוגו על אזרח, קל וחומר ח"כ, שנפל קרבן לאלימות משטרה הוא דבר בלתי לגיטימי המתיר את דמם של אזרחים בכלל'".

כפיר אדר, אתר "אייס", 16.7

הכתב הצבאי בא לברך ויצא מקלל

"בואו נזכור שהרבה משפחות בישראל מתפרנסות מחברות שמוכרות מכשירים שהמטרה שלהן היא לא לחטט לך בטלפון, אלא להרוג בני אדם אחרים".

הפרשן אלון דן-דוד מגן על פרשת אן.סי.או, ערוץ 13, 19.7

מקור השנאה

"ב'מקור ראשון' פורסם בסוף השבוע האחרון סקר דעת קהל שנערך בקרב מדגם מייצג של האוכלוסייה היהודית בלבד אף שכמעט כל השאלות שכלל היו רלוונטיות במידה זהה ליהודים ולשאינם יהודים. הדבר מנוגד להיגיון המקצועי ולתקנון האתיקה העיתונאית. לכבוד צום ט' באב הוקדש מוסף 'מוצ"ש' של 'מקור ראשון' לנושא 'שנאה'. במסגרת זו נכלל בו סקר דעת קהל שהחריג ערבים".

אורן פרסיקו, "העין השביעית", 19.7

תהיו טראמפים

"הדובר החדש של הליכוד, אלי ורד חזן, שנכנס לאחרונה לתפקיד אחרי שנאור יחיא עבר לעבוד בבית הנשיא, הסביר בחודש ספטמבר האחרון לתומכי המפלגה שהוא מאמין בהצפת הרשת בפייק ניוז כמו שעשה נשיא ארצות הברית הקודם, דונלד טראמפ. 'האמת לא משנה יותר. עובדות לא משנות יותר', אמר חזן לתומכי נתניהו".

דפנה ליאל, חדשות 12, 19.7

מנכ"ל האוצר: מההון לשלטון

"מנכ"ל האוצר החדש, רם בלינקוב, חשף את רשימת הלקוחות אשר שירותי הייעוץ להן הסתיימו בשנה שקדמה לכניסתו לתפקיד, וכן רשימה של לקוחות בחברות ציבוריות שהתשלום האחרון בשל הייעוץ לא הושלם עד לכניסתו לתפקיד: בנק הפועלים, אל על, אל"ה תאגיד המחזור, הסוכנות היהודית, קופה לתגמולים ופנסיה של עובדי הסוכנות היהודית. כמו כן, צירף רשימה דומה של חברות פרטיות שלא נחשפה. בלינקוב מחזיק בבעלות מלאה בחברות שאין להן זיקה למשרד האוצר. אחת מהן היא מירבלין השקעות בע"מ שמחזיקה ב־56% בחברת מירבלין תעשיות (2021) שמחזיקה ב־50% ממניות חברת אינטל טק".

צבי זרחיה, "כלכליסט", 15.7

מכתבים למערכת

לזכרו של מוחמד נפאע, האדם והלוחם

בגיליון "זו הדרך" האחרון (21.7) דווח על מותו של מוחמד נפאע. נפאע היה קומוניסט בכל רמ"ח אבריו, איש רוח, סופר ומספר בחסד עליון. כמי שהכיר אותו שנים רבות, אני יכול להעיד שנפאע הצליח לנתץ מוסכמות, לפרוץ מחיצות, לחצות גבולות, ואף לקרוא תיגר על מיתוסים.

הוא שבר מעגלי השתייכות צרים מדי: בית אב, חמולה, כפר, עדה ולאום. הוא נפרד מכל הסטראוטיפים ולחם למען שלום ושוויון; ידע לכבד כל אדם באשר הוא אך לא שחה עם הזרם; ולעיתים קרובות ראה את הנולד. עוד בהיותו צעיר הצליח לקומם נגדו את כל הממסדים.

נפאע המנוח נשא לפידים ואבוקות של שלום ללא לאות, מורא או יומרנות. הוא קרא תיגר גם על גיוס החובה. במישור הספרותי היה אחד מבכירי הסופרים ומבקרי הספרות הערבית, הן בארץ והן מחוצה לה, בסגנונו המאלף ובשפתו העממית והספרותית, הרהוטה והפשוטה. הוא שלף את גיבורי יצירותיו מתוך העם, שפך את חמתו על הממסד הגזעני אשר הרעיל בארות וזרע הרס וחורבן בחברה הערבית.

בדרכו האחרונה הוא זכה בלוויה מכובדת ורבת משתתפים ומספידים, כיאה לצועדים בראש המחנה. יהי זכרו ברוך. מיטב תנחומינו לכל משפחתו האנושית, ללא הבדל דת, גזע ולאום. מי שבורח מן הכבוד, הכבוד ירדוף אחריו, יא מוחמד. בלשונו של ח"נ ביאליק: "לי דמעה אחת נאמנה/שבסתר לבי אסבלנה/ ובשולי נפשי היא נצפנה/ ומדי ארעב אורידנה".

נימר נימר, חורפיש

יוסף ויץ: חוליה בשרשרת הטרנספר

בעקבות הקרנת הסרט "קופסה כחולה" של הבמאית מיכל ויץ ("זו הדרך", 7.7) התפתח דיון על תפקידו של סבה, יוסף ויץ, במבצע הטרנספר במלחמת 1948. ויץ, מראשי קק"ל, אכן היה חוליה חשובה במעשי הגירוש וההרס.

אולם רעיון הטרנספר ליווה את התנועה הציונית עוד מראשיתה. בנימין זאב הרצל כתב ביומנו: "... את הקרקעות בחבלי הארץ הנמסרים לנו עלינו להוציא לאט לאט מידי בעליהם, את האוכלוסים משתדלים אנו להעביר בלי רעש מבחוץ לגבול... בארצנו שלנו הננו מונעים מהם כל עבודה... הוצאתם צריכה להיעשות בעדינות ובזהירות..." (הרצל, "היומן" א', עמ' 71).

רעיון זה אימץ דוד בן-גוריון שאמר בישיבה סגורה של הסוכנות היהודית: "אני מחייב העברה כפויה, אינני רואה בזה שום דבר לא מוסרי" (הארכיון הציוני המרכזי, S100/B42). ביומנו של דוד בן-גוריון נמצא גם את אמירתו: "יש להטריד ולהניע הפליטים מזרחה".

ב"וועדת הטרנספר" שתפקידה היה לנהל "מדיניות של טרנספר" היו חברים: יוסף ויץ, עזרא דנין ואליהו ששון. ויץ כתב לבן-גוריון: "... יש לראות את עקירתם של הערבים כפתרון השאלה הערבית במדינת ישראל...". יומניהם הרבים של יוסף ויץ ושל דוד בן-גוריון מלאים ברעיונות ובתוכניות של טרנספר.

דן יהב, ת"א-יפו

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

יבוא מזון לא יפחית מחירים

בתחרות בין הטייקונים, המשקיעים הגדולים והמונופולים על הרווחים בענף המזון, משלמים הצרכנים והחקלאים הקטנים את המחיר. מהן הסיבות האמיתיות למחירים המופרזים של מוצרי המזון? מה נדרש להורדת המחירים ויוקר המחיה?

שר האוצר אביגדור ליברמן פיזר כמה הצהרות על כוונתו לפתוח את השווקים במטרה להרחיב את יבוא מוצרי המזון מחו"ל. להצהרות האחרונות הצטרף גם שר החקלאות ממפלגתו, עודד פורר. לטענתם, פתיחת השווקים לייבוא מוצרים חקלאיים תוזיל את מחירי המזון, ובמיוחד את מחירי הפירות והירקות שעולים בקצב מבהיל. אך האם יבוא באמת יוריד מחירים? האם אנו עומדים אכן מול תחרות בין טייקונים?

הכלכלה בישראל כפופה למונופולים גדולים. במקרים מסוימים, קטגוריית מוצרים אחת כפופה לכמה מונופולים מנקודת הייצור ועד שהיא מגיעה לסל הקניות של הצרכן, שמשלם את המחיר המתבטא ביוקר המחיה. מצב עניינים זה מעמיד את העניים ואת השכבות המוחלשות במצב בלתי אפשרי, כיוון שמחירי המוצרים החקלאיים יקרים מאוד. במקרים רבים רוכשים משקי בית פחות מכפי צורכם.

שרשרת המונופולים מתחילה בחוות היצרנים. כמה מן החוות שייכות לחברות גדולות. בחוות אחרות, משקיעים גדולים קונים את היבולים לפני שהם מבשילים, במחירים נמוכים בדרך כלל, ומותירים לחקלאי רווח קטן מאוד. המונופול השני הוא בשלב השיווק: ברוב המקרים רשתות שיווק גדולות הן אלה ששולטות באריזה ובמכירת התוצר לקמעונאים. במקרים מסוימים, החברה השולטת בייצור מנהלת גם את השיווק דרך חברות בת. השלב השלישי בשרשרת המונופולים הוא רשתות המסחר הגדולות, המתאמות את מחירי המוצרים עם החברות המייצרות.

בכל אחד מהשלבים הללו מצטברים רווחים בכיסיהם של בעלי החברות על חשבון הצרכן, שעוזב את החנות המום כאשר הוא רואה את החשבון, או לאחר שקנה פחות מכפי צרכיו הביתיים.

פתיחת השוק: מי ירוויח ומי יפגע

במשך שנים רבות נשמעים בזירה הציבורית קולות הקוראים לפתיחת שוק המזון לייבוא ולהענקת רישיונות נוספים לייבוא מוצר יחיד, במטרה לפרק את המונופולים בתחום המזון על כל ענפיו: בשר, חלב, ירקות ופירות. לעתים קרובות נשמעות זעקות אלה בעיתונות הכלכלית המצויה בבעלות טייקונים. הציבור ברובו רחוק מטענות אלה, כי כל עלילת הייבוא מתחילה ממשקיעים גדולים שרוצים את חלקם בעוגת הרווחים.

בהודעתם של השרים ליברמן ופורר בדבר הרחבת הייבוא נטען כי הדבר יחסוך לכל משפחה 820 שקל בממוצע מדי שנה, וכי היבוא יניב 2.7 מיליארד שקל לקופת המדינה. עוד הבטיחו ב"ישראל ביתנו" כי החקלאים בארץ יקבלו סובסידיות מהאוצר בסך כשני מיליארד שקל. אך לא ברור מה המקור התקציבי לכך ואם תמיכה זו תלויה בהכנסות לקופת המדינה כתוצרה מהייבוא.

מה שנעדר מהנתונים הנוצצים האלה הם עשרות אלפי עובדים במגזר החקלאי. עובדים אלה יהיו הקורבנות הראשונים כאשר הכנסות הייצור החקלאי המקומי ייפגעו, ורבים מהם ימצאו עצמם מובטלים.

מה דרוש להורדת מחירים?

ראשית, על הממשלה להנהיג מדיניות כמו זו הקיימת במדינות רבות בעולם באמצעות ביטול מס הרכישה (מס ערך מוסף) על מוצרי מזון בסיסיים, או להנמיכו מהשיעור הקיים של 17%. אין די בפטור הקיים לירקות ולפירות.

שנית, יש לתמוך בחקלאים קטנים ולא להכפיף אותם למונופולים של חברות גדולות כמו אלה הפועלות בענף החלב. יש להקל על חקלאים קטנים לשווק את תוצרתם באופן ישיר, תוך הקפדה על התנאים הבריאותיים הנדרשים.

שלישית, יש להפחית את עלות הכשרות והנפקת תעודות הכשרות. דרישת הכשרות תורמת לכך שמחירי המזון בארץ יקרים ב-20% בהשוואה לממוצע בשווקים הבינלאומיים (ומחירי הבשר ב-30%)! גם אם לאוכל שאנו קונים אין תעודת כשרות, מחירו מושפע מממוצע מחירי המזון הכשר.

הצעתה של הממשלה הנוכחית לשבור את המונופול על הנפקות תעודות הכשרות אינה מבטיחה הפחתת מחירים כלל ועיקר, אלא רק חלוקה מחדש של רווחי מערך הכשרות בהשתתפות גורמים חדשים. זו הסיבה לכך שהרבנות הראשית והפוליטיקאים החרדים יוצאים מכליהם. הבעיה מבחינתם אינה דתית, אלא כלכלית: הצעת הממשלה מאיימת לפגוע ברווחים שהם מפיקים על חשבון האזרחים בחסות הדת.

רביעית, חיוני להכפיף את כל מחירי המזון הבסיסי לפיקוח ממשלתי, תוך קביעת תקרת מחירים.

הפוליטיקה של יוקר המחיה

ישראל אינה ענייה, אך מנהלות אותה אליטות שעיקר דאגתן לשרת את הטייקונים שהביאו אותן לשלטון. נוסף על כך פועלת האליטה תחת מנטליות צבאית של כיבוש והתנחלות. לפי הערכות, ההוצאות הצבאיות ואלה הנלוות להחזקת השטחים הכבושים גוזלות כ-30% מסך תקציב המדינה השנתי.

מדוע אין בישראל יותר מחאות נגד יוקר המחיה? התשובה העיקרית לשאלה זו היא כי המתכננים והאסטרטגים הפוליטיים של ממשלות ישראל השכילו לכוון את הכלכלה כך שפגיעת היוקר תורגש פחות בקרב מעמד הביניים הגבוה והעשירים, אשר 98% מהם הם יהודים לא-חרדים. עול המדיניות הכלכלית האכזרית מוטל בעיקרו על מעמד הביניים הנמוך ועל העניים. כ-45% מהעניים הם ערבים, ואילו 55% האחרים הם בעיקר חרדים או מהגרים שהגיעו לישראל בשלושת העשורים האחרונים.

דיווחי העוני הרשמיים שמפרסם המוסד לביטוח לאומי מאשרים כי שיעור העוני בקרב יהודים, לא כולל חרדים, נע בין 8% ל-10%. בקרב יהודים אשכנזים, שיעור העוני הוא פחות מ-8%. אחוזים נמוכים אלה תואמים את המצב במדינות מפותחות במערב אירופה.

לעומת זאת, שיעורי העוני בקרב הערבים והחרדים נעים בין 50% ל-55%. הדרתן של אוכלוסיות אלה ("בניכוי החרדים והערבים מצבנו מצוין", בלשונו של נתניהו) מאפשרת לממשלה להתעלם מהגורם הבסיסי ליוקר המחיה – השוד שנועד להעשיר את הטייקונים עוד יותר.

ברהום ג'ראיסי

לעצור את ההפרטה בעיריית ירושלים

באחרונה קיבלו כ-150 עובדים באגף שיפור פני העיר בעיריית ירושלים מכתבי פיטורים במסגרת מהלך ההפרטה של האגף והעברתו למיקור חוץ. זאת, בניגוד להבטחת הבחירות של ראש העיר משה ליאון, אשר התחייב כי העירייה תעסיק את כל עובדיה ישירות ולא דרך חברות קבלן. בתגובה למהלך, מחתימים פעילי חד״ש בירושלים תושבים על עצומה מקוונת נגד פיטורי העובדים ונגד הפרטת שירותי העירייה. בעצומה נאמר כי בשנתיים האחרונות הופרט מערך הטיאוט ברחובות וכעת מופרט אגף שיפור פני העיר, כאשר מחלקות הגינון, הלוגיסטיקה והאחזקה מועברות למיקור חוץ.

לדברי פעילי חד״ש, ההפרטה גוררת אחריה פגיעה משמעותית בזכויות העובדים, במקצוע הכולל עבודה מסוכנת ודורש את מירב הפיקוח וההגנה. ״כפי שראינו בחודשים האחרונים, עובדי הטיאוט המועסקים כעת דרך חברות קבלן הותקפו כמה פעמים באלימות רבה ברחוב על רקע גזעני. אך משום שאין להם המשענת הבסיסית והדמוקרטית של ועד, דבר לא השתנה ולא ניתנו להם מענה או הגנה״, אמרו.

מקסיקו דורשת מישראל להסגיר חשוד בחטיפה ועינויים

נשיא מקסיקו אנדרס מנואל לופס אוברדור קרא (23.7) לישראל לשתף פעולה עם ארצו ולהסגיר לידיה את תומאס זרון דה לוסיו, שעמד בעבר בראש סוכנות פדרלית במקסיקו. זאת, בעקבות חקירה המתנהלת נגדו בחשדות של שיבוש ראיות, מעילה בכספי ציבור ואף חטיפה ועינויים. זרון, שלפי החשד עשה שימוש בתוכנת הריגול הישראלית פגסוס, הגיע לישראל לפני שנתיים. לפי מידע שחשפה השבוע הנשיאות, מקסיקו הוציאה כ-300 מיליון דולר לרכישת תוכנת הרוגלה.

זרון מבוקש בעקבות החקירה שהוביל בנושא פרשת חטיפתם ורציחתם של 43 סטודנטים להוראה שהפגינו בספטמבר 2014 בעיר איגואלה נגד המדיניות הניאו-ליברלית של הממשלה. שוטרים מקומיים הורידו את הסטודנטים מאוטובוסים בעיר שבמדינת גררו, והעבירו אותם משם במכוניות משטרה. מאז נעלמו עקבותיהם של הסטודנטים.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא״ל
או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח כתובת דוא״ל אל: zohaderekh@gmail.com
המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת״ד 26205 תל-אביב 6126102

ח״כ תומא-סלימאן תוביל את הוועדה לקידום מעמד האישה

ח״כ עאידה תומא-סלימאן (חד״ש – הרשימה המשותפת) נבחרה היום (שלישי) לראשות הוועדה לקידום מעמד האישה ושוויון מגדרי, תפקיד בו כיהנה בכנסת ה-20. לאחר בחירתה אמרה ח״כ תומא-סלימאן: ״הוועדה שלנו היא הוועדה היחידה בכנסת שבשמה מופיעה המילה 'שוויון'. ועם זה באה אחריות רבה. השוויון שאנחנו שואפות אליו הוא לא רק בין גברים ונשים, אלא גם בין נשים לנשים. הוא שוויון מגדרי ומעמדי, לאומי ואזרחי – שוויון מלא. המאבק הפמיניסטי שאני מאמינה בו חותר לחברה צודקת ולכן שם במרכז את הנשים המוחלשות – נשים מהחברה הערבית הסובלות מדיכוי כפול, נשים מהחברה החרדית, נשים יוצאות אתיופיה, נשים יוצאות ברית המועצות, נשים שסובלות מאלימות, נשים עניות, נשים שעובדות בעבודות קשות, נשים שלא נספרות. הוועדה הזו, עד כמה שאני אוכל, תהיה כוח שידחוף לחיזוק מעמדן של הנשים האלה – בכלל החברה״.

עוד אמרה ח״כ תומא-סלימאן: ״אנחנו מתחילות את עבודת הוועדה לאחר שנה מאוד קשה של מגפת הקורונה שעדיין מאיימת על כלל הציבור. בשנה הזו הנשים נפגעו קשות. ראינו חזרה לתפקידים המגדריים המסורתיים, אובדן מקומות עבודה, אלימות שהלכה והחמירה ועוד ועוד. הערך שמנחה אותי, וינחה את הוועדה – הוא ערך השוויון. לפעמים אני אאתגר אתכם, לפעמים אני אעצבן את חלקכן, אבל אני מבטיחה שתמיד יהיה מעניין ושהוועדה תמיד תהיה בית לכל ארגוני השטח של הנשים והגברים שירצו לקדם שוויון מגדרי.״

חד״ש בחיפה מציעה הקמת ועדה לחינוך לחיים משותפים

יו״ר סיעת חד״ש במועצת העיר חיפה, רג׳א זעאתרה, הגיש השבוע הצעה לסדר שכותרתה: ״חינוך לחיים משותפים, מיגור הגזענות ולימוד השפה הערבית בעיר חיפה״. לפי ההצעה, ראש העיר תמנה תוך 14 יום ועדה מיוחדת שמטרתה לקדם חינוך לחיים משותפים ולמיגור הגזענות בחיפה, שבה יכהנו אנשי ונשות חינוך יהודים וערבים. ועדה זו תפעל להרחבת לימוד השפה הערבית בחינוך העברי ולקידום מודלים לחינוך דו-לשוני ומשותף בעיר. הוועדה תגיש את מסקנותיה למועצת העיר תוך 90 ימים מיום הקמתה, לרבות תוכניות אופרטיביות שיוטמעו בתקציב העירייה לשנת 2022.

עוד מבקש זעאתרה כי המועצה תאמץ הצעת החלטה, לפיה ״מועצת העיר חיפה מגנה כל תופעה של גזענות ושנאת האחר, מדגישה את ערכי החיים המשותפים, הסובלנות והפלורליזם כערכי יסוד בעיר חיפה, ורואה בקידום ערכים אלה במערכת החינוך העירונית על כל קהילותיה מטרה עירונית״.

בחודש מאי 2021 פרסם מבקר המדינה דו״ח ביקורת מיוחד בנושא שהצביע על שורת ליקויים במיגור תופעות חמורות של גזענות ושל שנאה בקרב בני הנוער. אחד הליקויים הוא שמערכת החינוך לא השכילה לאורך השנים להפוך את החינוך לגשר בין חלקי החברה בישראל רבת השסעים ולאחד בין הקהילות השונות בה. ממחקר שנערך באוניברסיטה העברית ופורסם בפברואר עולה, כי בני נוער רבים בישראל מחזיקים בסטריאוטיפים שליליים כלפי קבוצות אחרות, במיוחד כלפי ערבים.

התרחבות התופעה תפגע בנשים ותועיל רק למיעוט מקרב הלהט"ב

פונדקאות אינה פתרון

הפונדקאות, שעלתה שוב לכותרות עם חוק שהוצע בכנסת, אינה פתרון הומואי להבאת ילדים לעולם. הפונדקאות מגדילה את הפער בתוך קהילת הלהט"ב בין האליטה העשירה לבין הרוב שאין לו יכולת לרכוש את שירותי הפונדקאות, וזאת על רקע העמקת הפער הכלכלי בין עשירים לעניים בחברה הכללית (ובפרט בין גברים עשירים לנשים עניות) והתרחבות מגזר הרפואה האפורה בישראל.

החוק המוצע בכנסת הוא חוק מתיר פונדקאות, ולא חוק מימון פונדקאות. כלומר, המדינה לא תקצה משאבים שיאפשרו את הכנסת הפונדקאות לסל הבריאות. התרת הפונדקאות בתנאים הקיימים תתרום לכיסן של החברות הפרטיות המתווכות בין שירותי הרפואה הפרטיים, הנשים שמקבלות "החזר הוצאות" (לא חלילה שכר) לבין הגברים-הלקוחות שרוצים לקנות את המוצר – הילדים.

מי יהיו הנשים "תושבות ישראל בלבד", לפי לשון החוק, אשר "יתנדבו לקבל החזר הוצאות" עבור פונדקאות (אפילו ללא יחסי עבודה)? אפשרות אחת היא נשים מהאוכלוסיות העניות והמוחלשות ביותר בחברה הישראלית. אפשרות שנייה – מבקשות מקלט או עובדות זרות, ועוד "מקרים חריגים" שהחוק מסמיך את הוועדה המאשרת להתיר. פונדקאות היא עוד מוסד מניפולטיבי המנצל את הנשים ש"בוחרות" לעבוד בו (אין משמעות הדבר שלנשים העובדות בו לא מגיעה הגנה איגוד ומקצועית, אך אין זה המקום להרחיב את הדיבור על כך).

מבחינת עלויות השירות: האופטימיים טוענים שהשירות יעלה ללקוחות כ-180,000 שקל, אך הערכות מציאותיות יותר מתחילות בחצי מיליון שקל לפחות – סכום שהוא עדיין זול ביחס לעלות בחו"ל. כלומר, שירות כה יקר יוכל לממן רק מיעוט בקהילה. וזה עוד לפני סיומו המוצלח של ההריון ויציאת הוולד לעולם.

שירות מפוקפק זה יאפשר לאליטה של גברים עשירים, לכל היותר 10% מהקהילה, לממן לעצמם ילד. לשאר אין זה פתרון. יתר על כן, יבוא הפונדקאות לארץ יחייב הקמת מערכת שלמה של רפואה פרטית: מעבדות, רופאים, עובדות סוציאליות, פסיכיאטריה, פסיכולוגיה, מנהלה ועוד. כל אלה ייגרעו, כרגיל, ממערכת הבריאות הציבורית. מדובר בהפסד פוטנציאלי של מאות מיליוני שקלים למערכת הציבורית. הציבור הלהט"בי, המאמין כי ילדים הם מפתח לשוויון, ישלם כמעט כל מחיר עבור השירות, תוך פגיעה במערכת הבריאות הציבורית החבולה ממילא.

ישראל היא בבסיסה חברה מסורתית פטריארכלית, והבאת ילדים "משלך" היא סמל סטטוס חברתי ופוליטי. התפיסה הרווחת גורסת: חתונה זה אושר וילדים זה אושר – הם ורק הם. מאז היווסדה, מנהיגה ישראל מדיניות פרו-נטליסטית בקרב הציבור היהודי, ועד היום מתמרצת אוכלוסיות שונות להוליד ילדים. בעבר אף יזמו ממשלות בישראל "תחרות ילודה" ותגמול למשפחות שיעמידו יותר צאצאים.

גידול ילדים יכול כמובן להיות מפתח למימוש עצמי ולאושר. להומואים המעוניינים בכך, פונדקאות אינה האפשרות היחידה. ישנן אפשרויות טובות יותר וחברתיות יותר ממנה, ועל המדינה להתיר ולעודד אותן תוך שינוי התקנות והקצאת משאבים ייחודיים.

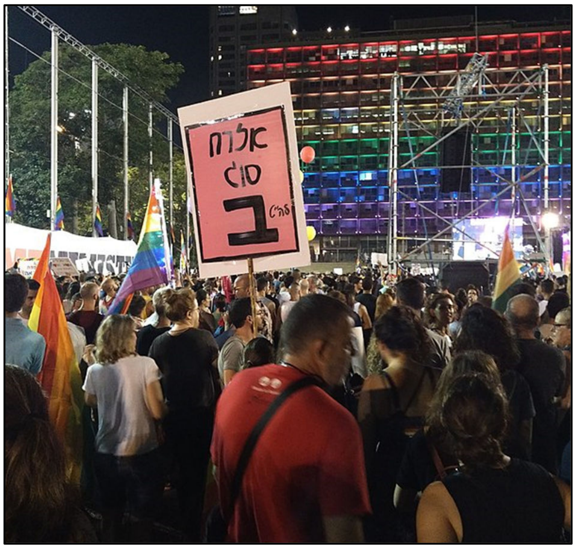

מחאת הלהט"ב בכיכר רבין, יולי 2018 (צילום: יאיר טלמור)

האפשרות השוויונית ביותר היא הורות משותפת. זהו מוסד וולונטרי שהמדינה יכולה לתמרץ באמצעות שירותי הרווחה, ולספק תמיכה לזוגות בדרך לחתימה על חוזה הורות משפטי. מימושה המוצלח של אפשרות זו תלוי ביחסי-גומלין חברתיים מפותחים, והיא דורשת יצירתיות רבה, רמה גבוהה של אמון הדדי ובניית קשר. בשונה מהפונדקאות, אין כאן קנייה של מוצר שכאילו מונח על המדף.

אפשרות טובה נוספת היא אימוץ. אולם החוק בישראל מונע מזוגות בני אותו מין לאמץ ילדים. נוסף על כך מוטלת הגבלה גילנית (שהתאימה אולי לתקופה בה תוחלת החיים הייתה קצרה יותר) האוסרת על בני 43 ומעלה לאמץ. חיוני להסיר מגבלות אלה על מנת לפתוח את האפשרות בפני זוגות להט"ב.

אפיק אחר החסום בפני זוגות להט"ב הוא אומנה. ההיצע בתחום רב מהביקוש: בפנימיות ילדים רבים המחכים לבית חם ואוהב, אך הגבלות חוקיות מונעות זאת מהם. יש לשנות את הקריטריונים לאומנה כך שזוגות ואף יחידים מקהילת הלהט"ב ומהחברה הכללית יוכלו לממש אפשרות זו ולזכות בתגמול ראוי מצד המדינה.

גם הבחירה באפשרויות אלה עלולה להיות מונעת מהרצון ל"ילדים משלי", בהתאם לתפיסה הרכושנית המושלת בחברה הקפיטליסטית. לכן צריך לזכור תמיד שילדים אינם קניין, וטיב הקשר שלהם עם ההורים לא נקבע בפעולת הרכישה אלא בהשקעה מתמשכת בגידולם ובטיפוח היחסים. אפשר לרכוש הרבה סחורות שהן לא ילדים; אך מי שבוחר להיות הורה צריך להשקיע בקשר טוב ולא להשליך את יהבו על הון קפיטליסטי.

ליאור קיי אבישי

חיה בקובה ומגינה על המהפכה

ד"ר אליידה גווארה (צילום: טלסור)

אני חיה בקובה, אוהבת את העם הקובני ומגינה על המהפכה. אני רופאה אינטרנציונליסטית ומתגאה בכך. יחד עם זאת אני רואה את המציאות, אני ביקורתית ואני מבינה היטב שיש לשפר דברים רבים ויש לשנות לא מעט. במובן זה אני מרטיאנית: גיבור העצמאות הלאומית הקובנית חוסה מרטי אמר פעם שלשמש יש כתמים, אך השמש כה חזקה והאור כה בוהק, עד שבני האדם לא מבחינים בכתמים. הוא לימד אותנו לכבד כל אדם. לא כולם חושבים אותו דבר, אבל לכולנו הזכות להישמע. לפעמים יש להיאבק למען זכות זו.

אפשר לצעוק הרבה וחזק. אך ייתכן שמי שעומד לצידך צועק אף הוא – אבל חזק יותר, כך שאיש לא מסוגל להבין את הזעקה שלך. לכן, על מנת שכולנו נשמע ונבין, מן ההכרח לקיים דיון, להציג עובדות וחשוב מכל: להציע פתרונות. מה שלא מקובל הוא השימוש באלימות כדי לממש את זכות הזעקה. כאשר עושים שימוש באלימות, הקובנים ברובם – השומרים על כבודם והם בעלי רמה תרבותית גבוהה – אוטמים את אזניהם.

לפני כמה ימים, כמה אנשים חסרי מעצורים גרמו למעשי ונדליזם במולדתי. אני מתכוונת לכך ששברו חלונות, שדדו חנויות, השליכו אבנים על בית חולים לילדים ואף הציתו מכוניות. אנו לא רגילים למעשים כאלה, ביטויים לתודעה נמוכה. הם עשו זאת תוך הפצת שנאה ושקרים. כמה מהם אף מתגאים בכך שקיבלו כספים מארצות-הברית.

על כבוד לאומי וריבונות

כפי שציינתי, המהפכה הקובנית אינה כליל השלמות. אך מחדליה אינם מעניקים למדינה כלשהי את הזכות להתערב בענייני העם הקובני. על הקובנים מוטלת החובה לפתור את בעיותיהם בעצמם. כמה מאותם מפגינים שנקטו מעשי אלימות קראו להתערבותן של מעצמות זרות בקובה. הם ללא ממש הפנימו את לקחי תולדותיה, אך העם ברובו מבין היטב במה מדובר. לעם הקובני יש כבוד לאומי רב וכאשר מטילים ספק בכך, הוא מתאחד סביב ההגנה על ריבונות מולדתו.

אנחנו לא מסתירים דבר. יש לנו בעיות קשות בדיור; התחבורה הציבורית בערים אינה נותנת מענה הולם לתושבים; ובשנה האחרונה נוספה המגפה הקשה. במקביל, ארה"ב רק חיזקה את האמברגו על קובה הנמשך ללא הפוגה כמעט 60 שנה. האמברגו גורם בין היתר למחסור בתרופות (אנטיביוטיקה, למשל), ואף במזרקים חד-פעמיים החיוניים למבצע החיסון נגד הקורונה. בגלל החרם האמריקאי אנו מתקשים לייבא מזון, ובחודשים האחרונים אוניות ספורות פוקדות את הנמלים הקובניים כדי למלא את המחסור בנפט. ללא נפט, אנו נאלצים לסבול הפסקות חשמל תכופות. הממשל האמריקאי הביע בשבועיים האחרונים "דאגה" ממצבה של קובה. ניתן להסיר דאגה זו, באופן מידי, באמצעות ביטול החרם הכלכלי. מדוע מוסר כפול זה?

קובה פיתחה שני חיסונים נגד קורונה

ולמרות הקשיים, קובה היא המדינה הלטינו-אמריקאית היחידה המייצרת שני חיסונים נגד הקורונה, תוך הקרבת משאבים יקרים. שום תאגיד תרופות בינלאומית לא העניק סיוע כלשהו לקובה בפיתוח החיסונים. למרות הכל מחסנת קובה את כל אזרחיה ללא תשלום ואף מעניקה חיסונים לעמים אחרים הזקוקים להם.

צוותי הרפואה של הקובה מוכנים להעניק סיוע לכל דורש, גם לארה"ב. הבריגדה האינטרציונליסטית של רופאות ורופאים, אחיות ואחים ואנשי רפואה נוספים פעלה בשנה וחצי האחרונות ב-50 מדינות ברחבי העולם כדי לסייע בהבסת המגפה. הבריגדה של רבבות אנשי רפואה נקראת על שם צעיר אמריקאי, הנרי ריב, שהקריב את חייו למען המדוכאים. גם אני לוקחת חלק בפעילות הבריגדה ברחבי העולם. אנו מעניקים טיפול למוחלשים ביותר בכל העולם ועושים זאת באהבה. אין מדינה אחרת בעולם המסוגלת לכך; לכן אני גאה בעמי, וגאה במהפכה הסוציאליסטית הקובנית.

אליידה גווארה

אליידה גווארה היא רופאה בבית החולים לילדים ע"ש ויליאם סולר בהוואנה. ד"ר גווארה היא בתו של המהפכן הארגנטיני-קובני ארנסטו "צ'ה" גווארה. הטור פורסם בעיתון "פאחינה 12" הרואה אור בבואנוס איירס.

קריאה לנשיא ביידן:
תן לקובה לחיות

תחת הכותרת "תן לקובה לחיות" פרסמו נשיאים לשעבר, מנהיגים חברתיים ופוליטיים ואנשי רוח מכל העולם קריאה לנשיא ארה"ב ג'וביידן שהתפרסה על פני עמוד שלם בגיליון יום שישי (23.7) של "ניו יורק טיימס". בין החותמים: הנשיאים לשעבר לולה דה סילבה מברזיל ורפאל קוריאה מאקוודור; פרופ' נועם חומסקי; הבמאי אוליבר סטון והשחקנים ג'יין פונדה ודני גלובר.

בגילוי הדעת דורשים החותמים לשנות מן היסוד את מדיניות הממשל האמריקאי כלפי קובה ובייחוד את הסרתו של האמברגו שהוטל לפני כמעט שישה עשורים. הם מצביעים על כך שלא חל שום שינוי במדיניות ארה"ב כלפי קובה וכלפי אמריקה הלטינית מאז ניצחונם של ביידן והמפלגה הדמוקרטית בבחירות.

לעיון בעצומה ובחותמיה ולהצטרפות:
https://www.letcubalive.com/ny-times-ad/

מפגינים בהוואנה למען המהפכה הסוציאליסטית, 17 ביולי 2021 (צילום: טריבונה)

נדרש שינוי במהפכה הקובנית

האירוע החמור ביותר שנרשם בהפגנות האחרונות הוא שמפגינים אחדים, לרבות אלה שלא קיבלו תשלום עבור השתתפותם או שאינם חברים בהתארגנויות האופוזיציה הפרו-אמריקאיות, קראו קריאות אימפריאליסטיות.

אנו לא תמימים; יש מי שעמלו קשה ובמשך זמן רב על מנת שיתחולל השבר. אבל קל מדי לפתור את כל העניין באמירות נוסח "אלה שכירי חרב בשירות האימפריאליזם". ומה בנוגע למחדלים ולחולשות הרעיוניות שבגינן דווקא הקורבנות של האמברגו האמריקאי הנמשך עשורים – דווקא הם – יזדהו עם המקרבנים?

צריך לדבר גלויות. לא מספיק להצביע על כך שמדיניות הממשלה היא לפעמים שגויה או שצעדיה אינם נותנים מענה הולם לצורכי האוכלוסייה. לא ניתן להסביר את הכל כ"קמפיינים אנטי-מהפכניים בשירות האימפריאליזם", העושים שימוש בטכניקות רבות עוצמה הגורמות למניפולציות המוניות. צריך להתקדם בניתוח ולשאול את עצמנו מדוע הכוחות המהפכניים עצמם אינם פותחים במערכה נגד מחדלי הממשלה? מדוע להעניק מתנה זו לאויבים המנסים להחריב את המהפכה?

קומוניסטים ומהפכנים

הוואקום הפוליטי שנוצר והביקורת הקשה כלפי מדיניות הממשלה מצד קובנים רבים נוצלו עד תום בידי האימפריאליסטים. יתר על כן, היעדר הביקורת מנוגד ליסודות המהפכה. האין זה תפקידם של הקומוניסטים והמהפכנים להיאבק בחוסר צדק, בבירוקרטיה, בסמכותנות? נכון שרבים בקובה משמיעים עמדות ביקורתיות ומצביעים על בעיות ותחלואים. אך האם הם פועלים לשינוי המצב? האם הם מתארגנים במקום העבודה, בעירייה, ברמות החברתית, הפוליטית, המקומיות והארצית כדי לחולל שינוי?

לצערנו, בתרבות הפוליטית הקובנית התפתחו במהלך השנים כמה תפיסות שגויות: הממשלה היא המהפכה, וכל המתנגד לממשלה מתנגד למהפכה; המותח ביקורת כלפי בכירים, מדיניות או מעשים של הממשלה – פוגע באחדות; ניתן למתוח ביקורת, אבל רק ברגע הנכון ובמינון הנכון; להיות מהפכן פירושו לתמוך ללא סייג במנהיגי המהפכה; יש להיצמד למשמעות המהפכנית לפיה אין לפעול ללא הוראות מלמעלה ואין לסטות מהן.

ביקורתיים למען המהפכה

אין ספק שהמהפכה שולטת במדינה, אבל היא אינה שולטת בכל תחומי החיים והעשייה. במנגנוני המדינה ישנה מדיניות, ישנם מעשים ואף אישים שלא פעם פועלים בניגוד לעקרונות הצדק החברתי של המהפכה. כאשר האזרחים מן השורה מודעים לכך, הדבר גורם נזק בל-יתואר לקולקטיב ולפרט: ייאוש, פגיעה באחדות ודמורליזציה. רבים מאותם חברים מותחים ביקורת "בזמן הנכון, במקום הנכון ובמידה" (כפי שלימדו אותנו), אבל דבר לא משתנה. מה עושים אם לא ניתן למתוח ביקורת על המנהיגות, גם כאשר ברור לכל שהצעדים שננקטים אינם נכונים ויעילים? להיצמד ולבצע את "ההוראות מלמעלה" מבלי להתווכח פירושו סירוס המחשבה העצמאית. אלה פרקטיקות הקיימות זה עשרות שנים ויוצרות אווירה המאפשרת לעשות שימוש מושחת בשררה.

לסיכום: מה שהתחולל ברחובות קובה ב-11 ביולי האחרון הוא גם תולדה של שתיקתם של הקומוניסטים והמהפכנים. לא נאבקנו בכל כוחנו כדי לשנות מעשים שגויים של המדינה, והגנו על האחדות באופן שדווקא פגע בה. הסתפקנו במתיחת ביקורת "במקום הנכון ובמידה" מבלי שדרשנו פתרונות. הלכנו אחרי המנהיגים בצורה לא ביקורתית, מבלי להקדיש לכך מחשבה נוספת.

ביקורתיים ופעילים, התייצבנו גם אנחנו אחרי ה-11 ביולי, יחד עם מאות אלפים בכיכרות וברחובות, כדי להפגין את תמיכתנו במהפכה הסוציאליסטית. אך לא די בכך. המהפכה תתקדם רק כאשר אותם מאות אלפים יגידו "בסטה" (די), יש מה לשנות. שינוי הוא הערובה להמשך המהפכה.

לואיס אמיליו אייבר

ד"ר לואיס אמיליו אייבר הוא סוציולוג, חבר המפלגה הקומוניסטית בהוואנה וחוקר במכון לחקר התרבות ע"ש חואן מרינלו. הטור פורסם באתר הקובני "לה טיזה".

מפגינים במרכז ירושלים (צילום: קריים מיניסטר)

שנה של הפגנות שלא נגעו בבעיות היסוד של החברה הישראלית

מחאת בלפור בתערוכת צילום

תערוכת צילומים ממחאת בלפור נפתחה ביום חמישי (22.7) בכיכר רבין בתל-אביב. התערוכה אוצרת עשרות תמונות ורגעים מהמחאה היצרית והוויזואלית. המצולמים בתמונות תועדו בעודם נעצרים, מוכים, חבולים ומשוועים להבנה. התערוכה היא פרי יצירתם של מפגינים, ממתעדי המחאה הבולטים, כמו גם של עיתונאים שצילמו תמונות אשר התפרסמו בכלי התקשורת. באירוע הפתיחה לקחו חלק עשרות משתתפים, רובם אמנים ופעילים ממעגלי המחאה.

בתערוכה ניתן לזהות מאמץ של אנשי המחאה, שהתאפיינה בחוסר קוהרנטיות, לסכם את פעילותה ולעשות סדר בשטף האירועים. התמונות סודרו על גבי ציר זמן, ומלוות במייצגי וידאו. במיצגים בלט תיעודם של ה"ביביסטים" והשר לביטחון פנים לשעבר אמיר אוחנה שעלבו במפגינים.

מה הלאה?

בהזמנה שהופצה לקראת התערוכה נכתב: "מה הלאה? אנחנו מבקשים להפנים לחיים האישיים והחברתיים את הרעיונות שצמחו במחאה, פוליטיקה ברוח הערכים החדשים, ותפיסה עשירה של עצמנו כאזרחיות. אנחנו מוכנים להקשיב, לא אלימים, לא מתקפלים, פעילים חברתית, יודעים את כוחנו לשנות, ביחד למען כולם. הגיעה זמנה של האנרגיה הנשית, לא נוותר עד שיהיה פה טוב יותר". מהטקסט המבולבל והעמום עולה בבירור שהמפגינים לשעבר מבקשים להמשיך בפעילות אך מתקשים להתארגן לכדי תנועה עם מסרים ויעדים ברורים.

אך באלו "ערכים חדשים" מדובר? המחאה הייתה עמוסה במילים מז'רגון הניו אייג': הכלה, קבלה, אהבה ושותפות. מושגים אלה הדהדו בתערוכה ועטפו את פסלו של איתי זלאיט "גיבור ישראל". הדוברים בפתיחה גייסו אותם מושגים על מנת לסייע לממשלת הימין החדשה לצבור לגיטימציה ו"להבריא את האווירה הציבורית", ואיך לא: "לאחות את השסעים בחברה הישראלית". בקהל, שהיה מורכב בעיקרו מבני 50 ומעלה, שררה תחושה לא נעימה עקב היעדרות הצעירים. הצטרפותם של המפגינים הצעירים למחאה החל בחודש יולי בשנה שעברה נתפסה בעיני רבים מהמפגינים הוותיקים כנקודת המפנה הקריטית בהתפתחותה.

פתיחת התערוכה החלה בשורת נאומים מפי ראש העיר רון חולדאי, האמנית ורדי כהנא, הסופר יהושע סובול ומנהיג המחאה הלא-רשמי אמיר השכל. הדוברים הדגישו שוב ושוב כי זו אינה "מסיבת הסיום" של המחאה, כי התיקון המיוחל והקשה רק החל, וביקשו מן הנוכחים לא להפסיק למחות. על מה בדיוק?

גם אם תקום ועדת חקירה לפרשת הצוללות, נתניהו יגיע לתא המאסר בכלא מעשיהו וממשלת בנט-לפיד תשלים כהונה בת ארבע שנים, הבעיות המרכזיות של החברה הישראלית לא ייפתרו. אך הכיבוש, אפליית הערבים-פלסטינים בישראל, הקשר המתהדק בין ההון לשלטון, המשך המדיניות הקפיטליסטית הניאו-ליברלית והפערים החברתיים-כלכליים הבלתי-נסבלים – היו רחוקים ממוקד העניין של הזרם המרכזי במחאת בלפור.

תקשורת עצמאית במחאה

בדיון שהתקיים לאחר מכן בנושא תיעוד המחאה השתתפו עיתונאים עצמאים ופעילים, ביניהם אורן זיו מקבוצת "אקטיבסטילס". זיו, צלם ועיתונאי בעל דעות שמאליות, סיפר כי החל לתעד ולצלם אירועי מחאה באופן עצמאי כבר בשנת 2005. לדבריו, המחאה התאפיינה בפריחה של צילום, שידור ועיתונות עצמאיים, כאשר תמונות ודימויים זרמו מן המחאה הישר אל מאות אלפי צופים בארץ ובעולם. תקשורת עצמאית ודמוקרטית זו סייעה למחאה להתגבר על סדר היום של התקשורת הממסדית בשליטת בעלי ההון, אשר "פספסה" את המחאה המונית והעדיפה לשרת את האינטרסים של הממסד.

ערכה של התערוכה הוא בניסיון לארגן ולזקק את הרגעים המכריעים בדרכה של המחאה. אלה נבלעו לעיתים בשטף של שידורים חיים ובוויכוחים האם המפגינים הם "מפיצי מחלות ואנרכיסטים", כפי שהגדירה אותם ממשלת נתניהו, או שהם גיבורים שהצילו את ישראל מידי המושחת. לא פחות מכך, התערוכה מעלה על נס את מחאת בלפור כמופת של תקשורת עצמאית ושל שימוש מושכל ברשתות החברתיות כבמה אנטי-ממסדית.

זוהר אלון

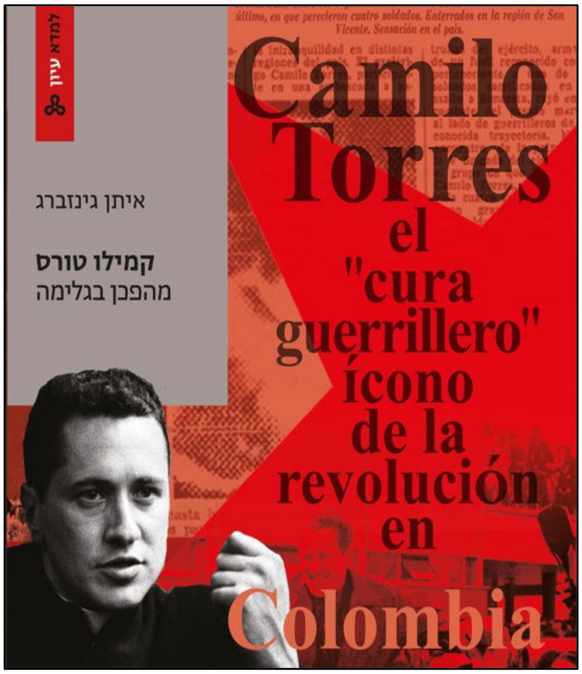

ספר חדש בהוצאת האונ' הפתוחה

קמילו טורס מהפכן בגלימה

ספרו של ד"ר איתן גינזברג "קמילו טורס: מהפכן בגלימה" פורסם באחרונה בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה. הספר עוסק בחייו של הכומר ולוחם הגרילה הקולומביאני קמילו טורס רסטרפו (1929 - 1966), ממבשריה של "תיאולוגיית השחרור" באמריקה הלטינית. המשימה שנטל על עצמו טורס בשנות ה-60 של המאה ה-20 הייתה לבנות עולם טוב וצודק יותר לאזרחיה המוחלשים של קולומביה. חזונו היה מורכב מהשקפת עולם סוציאליסטית, תיאולוגיה פורצת דרך, מחקר אקדמי מעמיק ומאמץ ארגוני גדול, המחוברים לתחושת שליחות דתית נפעמת ולחלום על צדק לכל.

גינזברג הוא עמית מחקר במכון סברדלין להיסטוריה ותרבות של אמריקה הלטינית באוניברסיטת תל-אביב ומלמד במכללות האקדמיות אחווה וספיר. מחקריו מתמקדים במצבם של האיכרים, בתנועות גרילה וברצח-עם באמריקה הלטינית. והוא מחברם של כמה ספרים, בהם אחד הראוי לציון: "ג'נוסייד - מפגש ועימות: השמדת העמים האינדיאנים של אמריקה הספרדית" (האוניברסיטה הפתוחה, 2009).

צ'ה גווארה הקתולי

טורס, המכונה במולדתו "צ'ה גווארה הקתולי", היה בן לאחת המשפחות הליברליות המבוססות בבוגוטה, וממקימי הפקולטה לסוציולוגיה של האוניברסיטה הלאומית. ב-1965 ניסה לייסד תנועה פוליטית עממית-שמאלית שתתפוס את מוקדי הכוח ומוסדות השלטון במדינה ותכונן חברת מופת המושתתת על ערכי הצדק והשוויון. כישלונו לממש את חזונו בדרכים פוליטיות הביא אותו להצטרף כלוחם לשורות "הצבא לשחרור לאומי" - ארגון גרילה שהוקם באותה שנה בהשראת המהפכה הקובנית והפועל עד ימינו. טורס נפל בקרב נגד כוחות הממשלה בפברואר 1966, והוא בן 37 בלבד.

בספרו המפורט (350 עמודים!) מקיף גינזברג שורה ארוכה של נושאים, הרבה מעבר לטורס ולפועלו: תולדות קולומביה בעידן המודרני; המערכת הפוליטית של המדינה הלטינו-אמריקאית במאה וחמישים השנים האחרונות; תפקידה של הכנסייה הקתולית בהקשר המקומי, הלטינו-אמריקאי ואף העולמי; ובחינה לרוחב ולעומק, היסטורית אך גם אקטואלית של המבנה החברתי בקולומביה – בייחוד של האיכרים ובני העמים המקוריים (ה"אינדיאנים").

זה ספר ראשון בעברית העוסק במכלול נושאים אלה. אם וכאשר יתורגם לאנגלית או לספרדית, אין ספק שיתרום נדבך חשוב להבנת תולדות קולומביה המודרנית ובייחוד לפענוח כמה מחידות חייו של טורס. הספר משקף מחקר מקורי פרי עבודה רבת שנים של המחבר, ואיננו מסתפק בסינתזה של מחקרים קודמים.

"הכומר הלוחם", כפי שהוא מוכר באמריקה הלטינית, הותיר אחריו מורשת פוליטית ענפה. גם כיום רבים מעלים אותו על נס, והוא זוכה במעמד של כבוד בדומה לדמויות מהפכניות כמו ארנסטו "צ'ה" גווארה, פידל קסטרו הקובני, אמיליאנו ספאטה המקסיקני, חוסה מריאטגי הפרואני וסלבדור איינדה הצ'יליאני.

האלימות כחוויה מכוננת

האלימות הרצחנית השיטתית של בעלי ההון ובעלי האדמות כלפי פועלים, איכרים, בני העמים המקוריים ובני העבדים השחורים היא חלק בלתי נפרד מתולדות קולומביה - מאז הכיבוש הספרדי במאה ה-17 ועד השביתה הכללית הממושכת בשבועות האחרונים. זו גבתה קורבנות רבים – כוחות הביטחון הרגו 60 מפגינים.

אך פרק עקוב מדם במיוחד בתולדות קולומביה נפתח עם ה"בוגוטסו" באפריל 1947: 3,000 נהרגו במהלך דיכוי הפגנות הזעם שפרצו בעקבות רצח המנהיג חורחה אליעזר גייטאן, המועמד המוביל לנשיאות, מראשי האגף השמאלי של המפלגה הליברלית. אלימות זו נמשכה בכל עוזה בשנות ה-50 וה-60 והייתה חוויה מכוננת לרבים, בהם הכומר הצעיר קמילו טורס.

טורס רודף הצדק ניסה להבין את שורשיה של האלימות (כך ידועה התקופה בתולדות קולומביה: "האלימות") והדרכים להתמודד עמה. עוד הוא גילה את הצלחתן של "הרפובליקות העצמאיות" שהקימו האיכרים בשנות ה-50 באזורי הספר על מנת להתמודד עם האלימות הגוברת של הממשלה ובעלי האדמות. גינזברג מציין כי רפובליקות אלה "חילצו אלפי איכרים מאימת האלימות יוצאת הבוגוטסו. הן קלטו לשורותיהן, אם להתייחס למשל לרפובליקה האוטונומית של מרקטליה שקלטה כאלף משפחות איכרים (בסך הכל כ-4,000 איש) אנשים מכל גוני הקשת הפוליטית – שמרנים, ליברלים, קומוניסטים, קתולים, פרוטסטנטים ואחרים. הקומוניסטים הקימו רפובליקה זו וניהלוה" (עמ' 238).

טורס מת בשורות הגרילה בגיל צעיר בהיותו מנודה בידי הכנסייה, המערכת הפוליטית והתקשורת. אך הוא הותיר מורשת פוליטית ותיאורטית ענפה ("המורשת הקמיליסטית", עמ' 253 עד 273). כותב שורות אלה חולק על כמה מהניתוחים ומהמסקנות בספר. אולם אין ספק כי המחקר ראוי מאוד לקריאה וניתן להפיק ממנו תובנות רבות על העבר ואף על ההווה של קולומביה ושל אמריקה הלטינית ככלל.

אפרים דוידי

שנית גבעת עמל לא תיפול

תחת הכותרת "שנית גבעת עמל לא תיפול", יפגינו תושבים ופעילים חברתיים בשכונה התל-אביבית ביום ראשון הקרוב (1.8) בשעה 20:00. הפעילים מסרו: "המדינה והעירייה הפקירו את תושבי גבעת עמל לידי הטייקון יצחק תשובה ולידי יזמי נדל"ן נוספים. עכשיו הם מתכננים לזרוק לרחוב 15 משפחות בין ה-10 ל-17 באוגוסט – בלי פיצוי שמאפשר קורת גג חליפית".

בית המשפט המחוזי קבע רק לפני חודשיים כי המדינה הפרה במשך עשרות שנים הבטחה לתת לתושבי גבעת עמל דיור חליפי בבתים שייבנו במקום. בשנת 2018 העביר ח"כ דאז דב חנין (חד"ש) את "חוק גבעת עמל", שקבע פיצויים לתושבים המפונים. בשנתיים האחרונות ליווה ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) את תושבי השכונה בהפגנות ואת נציגות התושבים במשא ומתן על הפיצויים. "נמשיך להיאבק יחד עם התושבים ונגד ההון-שלטון הגזעני בחאן אל-אחמר, מול אביתר – וגם בתל אביב. לא נפסיק להיאבק עד להשגת שלום, שוויון וצדק חברתי", הדגיש.

במשך עשרות שנים התנכלה עיריית תל אביב לתושבים, מנעה מהם שירותים עירוניים, הכפישה אותם כפולשים, ופעלה לקדם במקום תוכנית נדל"ן ענקית. לפני חודשיים מכרה העירייה את חלקה בפרויקט לאחים חג'ג' תמורת 365 מיליון שקל, תוך מתן פיצוי נמוך במיוחד למפונים. במקביל חייבה העירייה את איל ההון יצחק תשובה לפנות את הקרקע מתושבים ולהעבירה "נקייה" ליזמים החדשים.

ח"כ כסיף ישתתף באסיפה השנתית של אקדמיה לשוויון

ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) יתארח באסיפה השנתית של אקדמיה לשוויון (א"ש) שתתקיים ביום חמישי הקרוב, 29.7, בשעה 15:30 במשרדי קרן רוזה לוקסמבורג (שדרות רוטשילד 11, תל אביב). אקדמיה לשוויון היא ארגון מרצים יהודים וערבים מן השמאל שלו כ-700 חברים פעילים במוסדות אקדמיים בישראל וברחבי העולם.

הארגון מחויב "לעקרונות של שוויון, הכלה ודמוקרטיזציה ולהגנה על ערכים של השכלה ציבורית ונגישה לכל. אקדמיה לשוויון מתנגדת למלחמה, לשלטון כפוי ולכיבוש צבאי בכלל, ובשטחים הפלסטיניים הכבושים בפרט". א"ש מבקרת גם את התרבות האקדמית השלטת ואת המדיניות הניאו-ליברלית באקדמיה, ומבקשת ליצור בריתות רחבות על מנת לקדם דמוקרטיזציה ואחריות ציבורית ולחסל את האפליה על כל צורותיה".

השנה האחרונה עמדה בסימן של פעילות ענפה וצמיחה באקדמיה לשוויון. האסיפה השנתית תפתח בשיחה בין ד"ר אריז' סבאע'-ח'ורי וח"כ כסיף על תפקידם של אינטלקטואלים ציבוריים ועל התנאים לפעולה פוליטית יהודית-ערבית משותפת. עוד באסיפה: "אתיקה של אכפתיות" עם מאיר עמור, דין ליטל, דניאל מישורי ואורלי בנימין; דיונים בקבוצות פעילות ובחירת הנהגה הדשה.

הנכים שבו להפגין נגד הממשלה

נוכח העיכוב ביישום "חוק הנכים" ונוכח הפערים בין ארגוני הנכים לבין ממשלת בנט-ליברמן, חידשו השבוע הנכים את מחאתם וחסמו את נתיבי איילון (25.7). באותו יום גם קיימו הפגנה ליד קניון ג'י ביבנה.

משרד האוצר חותר להוריד מיליארד שקלים מהתקציב המיועד ליישום "חוק הנכים". כמו כן, מתכנן אגף התקציבים באוצר לקצץ בהטבות המס הניתנות לנכים. בהודעה במוצ"ש (24.7) מסרו ארגוני הנכים: "מאסנו בסיפורים, בטריקים ובשטיקים. אם ממשלת ישראל לא תיענה לבקשתנו לכבד את ההסכמים שנחתמו בעבר עם מובילי המאבק – אין פשרות".

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

מועדון הקולנוע

כלב לבן / סמואל פולר

ארה"ב, 90 דקות (אנגלית; תרגום לעברית)

יציג את הסרט וינחה **מושון סלמונה**

מוצ"ש, 31.7, בשעה 20:00

ערב "שירה בגדה"

בהשתתפות צחי אבינועם, קובי אור, אודליה גולדרט, סיון לביא, דב נמלים, ורד נמרוד, יעל סופר סמסון, אורי שכטר וטל שמור

יום שלישי, 3.8, בשעה 20:00

פתיחת התערוכה של **אור פירסט**

"יומן בין אושר לכאב"

יום חמישי, 5.8, בשעה 20:00

פודקאסט - גל חד"ש

פרק מס' 46: שיחה עם **נעה גלילי**, רכזת מדיניות בארגון "גישה", בנושא: **המצור על רצועת עזה**

ניתן להאזין לכל פרקי גל חד"ש באתר "זו הדרך"

תנועת "אנחנו העיר"

הפגנה נודדת - פנו את התחנה המרכזית

חמישי, 29.7, בשעה 18:00; יציאה מגינת לוינסקי, ת"א

השבוע באתר "זו הדרך"

חברת מועצת העיר ת"א נעצרה בהפגנה, הקומוניסטים בתוניסיה נגד ההפיכה, שביתה במחלבת טרה בנתיבות, ועוד...

zoha.org.il